

MENOJEN KIRJA

2020

Aiemmin julkaistu EVA Fakta -sarjassa:

Verojen kirja (2019)

Me olemme keskiluokka (2018)

Todistus koululle (2017)

Näin työmarkkinat toimivat (2015)

Hyvinvointivaltio numeroina (uusi painos julkaistu 2020 nimellä Menojen kirja) (2015)

Kuka Suomessa tekee työt? (2015)

Tästä Suomi elää (2014)

Julkaisut löytyvät osoitteesta www.eva.fi/julkaisut/faktat

Kustantaja: Taloustieto Oy

Painopaikka: Next Print Oy, Helsinki 2020

ISSN 2342-7175 (painettu)

ISSN 2342-7183 (pdf)

ISBN 978-951-628-734-1 (painettu)

ISBN 978-951-628-735-8 (pdf)

ESIPUHE

Mitä hyvinvointivaltio on? Sen pitäisi taata hyvinvointia, tasata tuloja ja leikata eriarvoisuutta. Kaikki tämä maksaa, mutta tarkalleen ottaen kuinka paljon?

Siihen antaa vastauksia Menojen kirja. Tämä on neljäs, päivitetty versio Hyvinvointivaltiosta numeroina. Menojen kirja kertoo, miten julkisen vallan menot ovat kehittyneet vuodesta 1960 vuoteen 2018.

Toisin kuin moni luulee, hyvinvointivaltiota ei ole romutettu. Julkiset menot ovat kasvaneet entisestään. Koronakriisi paisuttaa menojen ja tulojen välistä alijäämää, mutta menot olisivat kasvaneet ripeästi ilman koronaakin.

Menojen kirja maalaa karun kuvan tulevaisuudesta. Suomi käyttää velkaa julkisten menojen kattamiseen. Hyvinvointivaltio vaatii toimiakseen työkykyisiä kansalaisia, mutta meillä väestö vanhenee ja liian harva osallistuu veronmaksutalkoisiin.

Isoja valopilkkujakin on. Suomessa asuu onnellisia ihmisiä, yhä harvempi on pienituloinen ja kasvihuonepäästöt ovat vuosikymmenessä pienentyneet kolmanneksella.

Menojen kirjan luvut on koonnut Hannu Kaseva. Esitän hänelle lämpimät kiitokseni sinnikkäästä työstä.

Helsingissä 23. lokakuuta 2020

Emilia Kullas

Johtaja

EVA

SISÄLTÖ

Julkiset menot kansantaloudessa	4
Julkiset menot tehtävittäin 1960–2018	5
Julkisten menojen pääläjit 1975–2018	6
Julkisten menojen rahoitus 1975–2018	7
Julkiset kulutusmenot	8
Yövaltion kulutusmenot 1975–2018	9
Peruspalvelujen kulutusmenot 1975–2018	10
Terveyspalvelujen kulutusmenot 2001–2018	11
Sosiaalipalvelujen kulutusmenot 2001–2018	12
Koulutuksen kulutusmenot 2001–2018	13
Kulttuuri- ja liikuntapalvelujen kulutusmenot 2001–2018	14
Infrastruktuurin ja elinkeinopalvelujen kulutusmenot 2001–2018	15
Julkiset tulonsiirrot	16
Eläkemenot eläkelajeittain 1975–2018	17
Sairausvakuutuksen päivärahat 1975–2018	18
Työttömyysturvamenot 1975–2018	19
Muut perusturvamenot 1975–2018	20
Investointimenot ja muut julkiset menot	21
Julkiset investoinnit tehtävittäin 1975–2018	22
Muut julkiset menot 1975–2018	23
Julkinen tuki elinkeino- ja järjestötoimintaan 2001–2018	24

Julkisyhteisöjen työllisyys	25
Kansantalouden työllisyys sektoreittain 1970–2018	26
Julkisyhteisöjen työllisyys tehtävittäin 1975–2018	27
Julkisyhteisöjen työllisyys hallintotasoinen 1975–2018	28
Työlliset sukupuolen mukaan ja julkisyhteisöissä 1970–2018	29
Hyvinvoinnin indikaattoreita	30
Kotitalouksien tulonsiirrot tuloluokittain 2018	31
Pienituloisen väestö Suomessa, Ruotsissa ja EU:ssa 1999–2018	32
Valtiovallan antamien säädösten määrä 1955–2019	33
Suomen kasvihuonekaasupäästöt asukasta kohti 1990–2019	34
Kansainvälistä vertailua	35
Julkiset menot Suomessa, Ruotsissa ja EU:ssa 1995–2018	36
Julkiset kulutusmenot Suomessa, Ruotsissa ja EU:ssa 1995–2018	37
Julkiset investointimenot Suomessa, Ruotsissa ja EU:ssa 1995–2018	38
Julkiset tulonsiirrot Suomessa, Ruotsissa ja EU:ssa 1995–2018	39
Inhimillisen kehityksen vertailu Pohjoismaissa ja OECD-maissa 1980–2018	40
Tyytyväisyys omaan elämään OECD-maissa 2018	41
Liitteet	42
Julkisyhteisöjen menot tehtävittäin 2018	43
Julkisten menojen virstanpylväät 1930–2019	44
Aineisto	47
Muita lähteitä	48

JULKISET MENOT KANSANTALOUDESSA

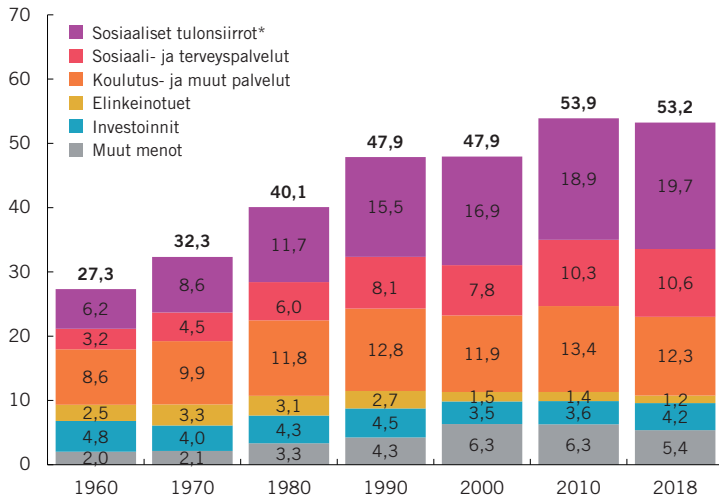
Julkiset menot syntyvät julkisyhteisöjen sekä sosiaaliturvarahastojen käyttäessä varoja kulutukseen, investointeihin, tulonsiirtoihin ja tukiin. Julkiset menot rahoitetaan kansalaisilta ja yhteisöiltä kerätyillä veroilla ja veronluonteisilla maksuilla sekä julkisen sektorin toiminta- ja omaisuustuloilla. Rahoituksen taakkaa jaetaan yli ajan sekä rahastoimalla varoja että ottamalla velkaa.

Mitä suurempi julkisten menojen osuus kansantuotteesta, sitä laajemmin julkisyhteisöt päättävät voimavarojen kohdentamisesta ja uudelleenjakamisesta yhteiskunnassa. Julkinen sektori myös tasaa tulo- ja hyvinvointieroja tulonsiirtojen sekä käyttäjilleen maksuttomien tai subventoitujen peruspalveluiden kautta.

Suurin menoerä koostuu sosiaalisista tulonsiirroista, joita kansalaisille maksavat sosiaaliturvarahastot, kuten Kansaneläkelaitos, työeläkeyhtiöt sekä työttömyys- ja sairauskassat. Toiseksi suurin menoerä kuluu sosiaali- ja terveyspalveluihin sekä koulutuspalveluihin, joiden järjestämisestä huolehtivat kunnat sekä korkeakoulut.

Loput julkisen sektorin menoista liittyvät hallinnon ja yövärtijavaltion, kuten puolustuksen ja turvallisuusviranomaisten, kuluihin. Rahaa kuluu myös elinkeinotukiin, investointimenoihin, julkisen velan hoitokuluihin sekä EU-jäsenyyismaksuihin.

Julkiset menot tehtävittäin 1960–2018 (prosenttia bkt:sta)

* Ml. tulonsiirrot voittoa tavoittelemattomille yhteisöille.

Vero- ja sosiaalimaksuin rahoitettujen palvelujen ja etuuksien määrän kasvu oli kiivainta vuosina 1960–1985, jolloin menojen suhde bkt:n arvoon nousi lähes 20 prosenttiyksikköä.

Viime vuosina julkisten menojen suhde bruttokansantuotteeseen kääntyi loivaan laskuun. Suurta talouslamaa (1990-luku) edeltäneeseen tasoon nähden julkisen talouden kansantaloudellinen menorasitus nousi viidellä prosenttiyksiköllä. Nousu johtui lähes kokonaan sosiaalisten tulonsiirtojen ja sosiaalipalvelujen tarjonnan kasvusta.

Lähde: Tilastokeskus, kansantalouden tilinpito.

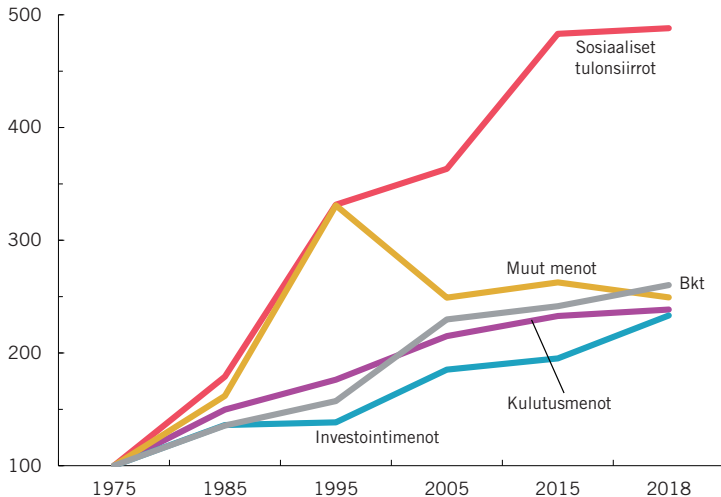
Julkisten menojen päälajit 1975–2018 (indeksi, 1975=100)

Vuosina 1975–2018 kotitalouksille myönnettyjen sosiaalisten tulo-siirtojen määrä laajeni kolme kertaa kokonaistuotannon kasvua nopeammin.

Julkisyhteisöjen tarjoamien mak-suttomien tai alihintaisten kulutus-menojen (palvelut) kiinteähintainen määrä kasvoi kokonaistuotannon tahdilla.

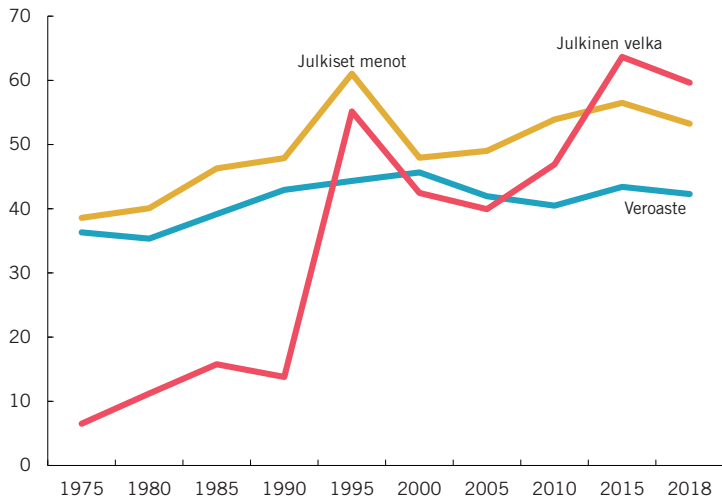
Lähde: Tilastokeskus, kansantalouden tilinpito.

Julkiset menot v. 2018	(mrd. eur)
Kulutusmenot	53,3
Tulonsiirrot	46,0
Investointimenot	9,9
Muut menot	15,3
Yhteensä	124,4

Julkisten menojen rahoitus 1975–2018 (prosenttia bkt:sta)

1990-luvun suuren laman ja finanssi- ja eurokriisin vuosina julkisten menojen rajua kasvu katettiin valtaosin lainanotolla.

Vuoden 2015 jälkeen julkisia menoja sopeutettiin tavoitteena saada ne vastaamaan paremmin markkina-tuotannon kantokykyä.

Lähde: Tilastokeskus, kansantalouden tilinpito.

Julkisten menojen rahoitus v. 2018 (mrd. eur)

Julkiset menot	124,4
Verotulot	98,8
Julkinen velka	139,2
Bruttokansantuote	233,7

JULKISET KULUTUSMENOT

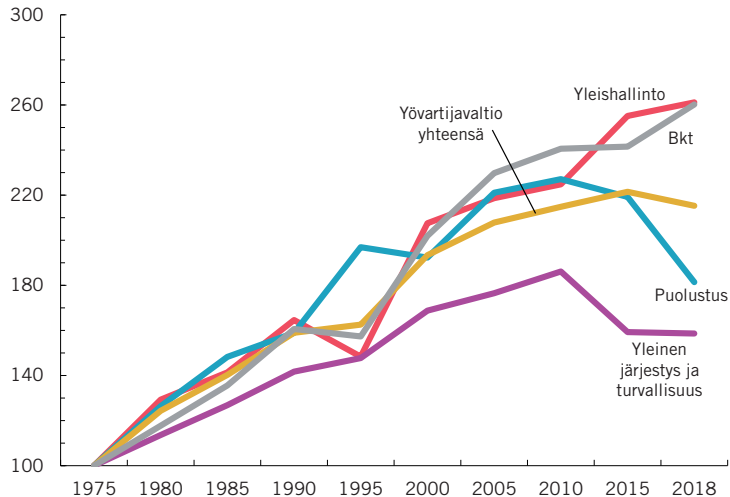
Julkiset kulutusmenot Suomessa olivat 53,3 miljardia euroa vuonna 2018. Summa vastaa noin neljännestä, eli 23 prosenttia, bruttokansantuotteesta.

Kulutusmenot syntyvät valtaosin palveluiden tuottamisesta ja hankkimisesta. Merkittävin kuluerä muodostuu julkisen sektorin henkilöstökuluista, joista suurin osa syntyy kuntasektorilla.

Pienehkö osa julkisista palveluista koostuu *julkishyödykkeistä*, joiden tarjoamiseen markkinat eivät sovi. Näitä ovat esimerkiksi armeija, poliisi, oikeuslaitos sekä valtion ja kuntien yleishallinto laajemminkin. Kuitenkin valtaosa julkisista palveluista, kuten sosiaalipalvelut, terveydenhuolto ja koulutus, koostuu *yksityishyödykkeistä*, joiden tarjoaminen soveltuu myös markkinoille. Tällaisia ovat myös kulttuuri-, liikenne-, elinkeino- ja ympäristöpalvelut.

Vastaamalla kokonaan tai osittain näiden palveluiden tarjonnasta julkinen sektori pyrkii välttämään markkinahäiriöitä (*market failure*), lisäämään palveluiden myönteisiä ulkoisvaikutuksia sekä tasoittamaan tulonjakoa. Toisessa vaakakupissa ovat laajamittaisen julkisen kulutuksen edellyttämän verotuksen ja julkishallintoon liittyvän byrokratian kansantaloudelle aiheuttamat tehokkuustappiot sekä päätösvalta siitä, mistä ja minkälaisia palveluita kansalainen omaksi hyväkseen hankkii.

Yövaltija valtion kulutusmenot 1975–2018 (indeksi, 1975=100)

Yövaltija valtion tehtävät rajautuvat valtion ytimeen eli keskushallinnon tukipalveluihin, oikeuslaitokseen sekä maan ulkoisen ja sisäisen turvallisuuden ja järjestyksen takaamiseen.

Ydinvaltion palvelumenojen osuus kaikista julkisista menoista aleni tarkastelujaksolla 2,5 prosenttiyksikköä 15,6 prosenttiin.

Lähde: Tilastokeskus, kansantalouden tilinpito.

Kulutusmenot v. 2018	(mrd. eur)
Yleishallinto	7,3
Yleinen järjestys ja turvallisuus	2,2
Puolustus	2,4
Yhteensä	11,8

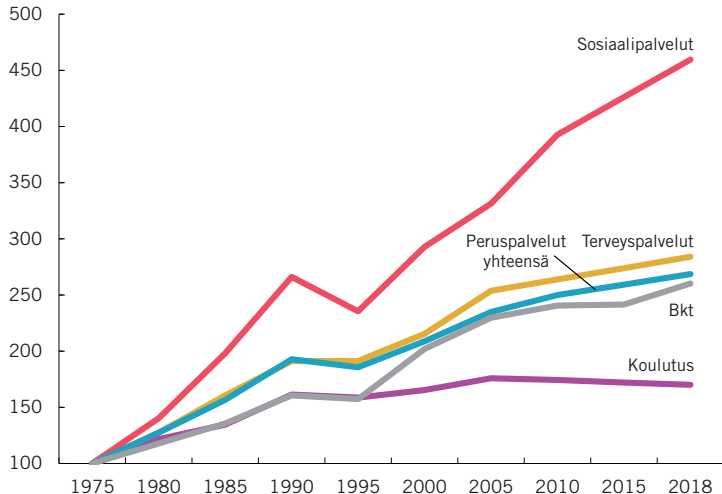
Peruspalvelujen kulutusmenot 1975–2018 (indeksi, 1975=100)

Vuodesta 1975 lukien peruspalvelujen (sosiaali- ja terveys- sekä koulutuspalvelut) kulutusmenojen reaaliikasvu on pysynyt huomattavasti kokonaistuotannon kasvua ripeämpänä. Myös terveydenhuollon kulutusmenojen määrä on kasvanut kokonaistuotantoa vauhdikkaammin. Erityisen ripeästi laajenivat sosiaalipalvelut.

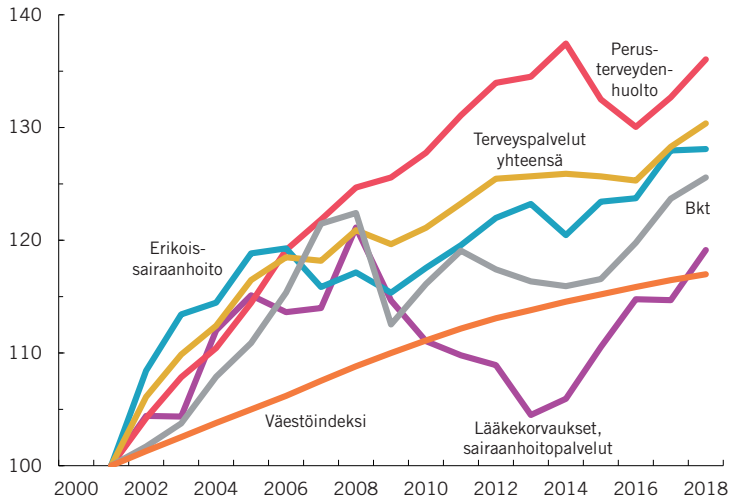
Koulutuspalvelujen suhde bkt:hen laski tarkasteluperiodina 0,4 prosenttiyksikköä neljään prosenttiin.

Lähde: Tilastokeskus, kansantalouden tilinpito.

Kulutusmenot v. 2018	(mrd. eur)
Terveyspalvelut	13,2
Sosiaalipalvelut	11,5
Koulutus	9,5
Yhteensä	34,1

Terveyspalvelujen kulutusmenot 2001–2018 (indeksi, 2001=100)

Vuosina 2001–2018 terveyspalvelujen kiinteähintaiset menot ovat kasvaneet hieman bkt:ta nopeammin. Perusterveydenhuollon menot ovat kohonneet hieman erikoissairaanhoidoa ripeämmin.

Lääkekorvaukset ja sairaanhoitotyön käyttömenot supistuivat reaalisesti vuosina 2005–2015, joka osin johtui rinnakkaislääkkeiden pääsystä markkinoille.

Lähde: Tilastokeskus, kansantalouden tilinpito.

Kulutusmenot v. 2018	(mrd. eur)
Lääkkeet ja sairaanhoito	1,5
Perusterveydenhuolto	5,9
Erikoissairaanhoido	5,7
Yhteensä	13,2

Sosiaalipalvelujen kulutusmenot 2001–2018 (indeksi, 2001=100)

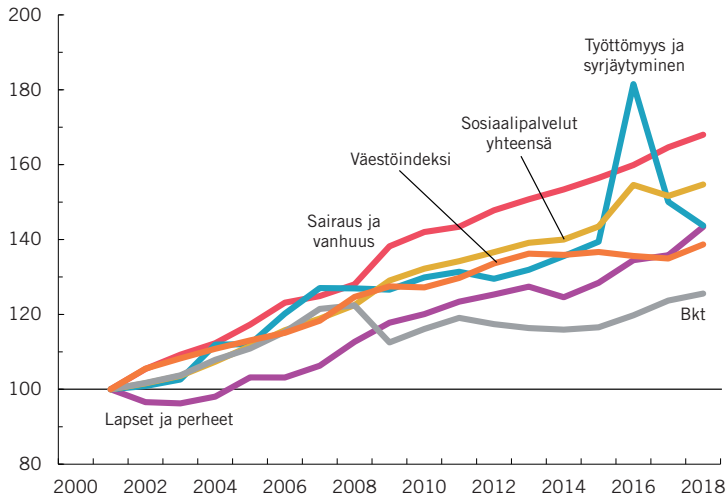
Sosiaalipalvelujen määrä kasvoi rajusti vuosina 2001–2018. Niiden suhde bkt:hen kipusi 1,5 prosenttiyksikköä 4,9 prosenttiin.

Vanhusten, toimintarajoitteisten ja lapsiperheiden palvelujen tarjontaa on lisätty. Työikäisten työttömyyteen ja syrjäytymiseen (mm. päihdehuolto) on panostettu aiempaa enemmän. Vuoden 2015 pakolaisaalto nosti rajusti työikäisille suunnattujen sosiaalipalvelujen määrää.

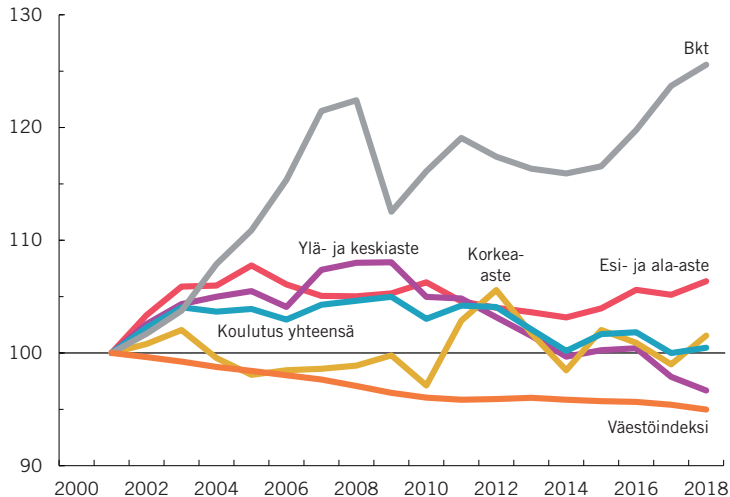
Lähde: Tilastokeskus, kansantalouden tilinpito.

Kulutusmenot v. 2018 (mrd. eur)

Lapset ja perheet	3,6
Sairaus ja vanhuus	5,9
Työttömyys ja syrjäytyminen	1,9
Yhteensä	11,4

Koulutuksen kulutusmenot 2001–2018 (indeksi, 2001=100)

Koulutuksen menojen kasvu pysähtyi tarkastelujaksolla. Ainoastaan esi- ja alakoulujen menot ovat reaalisesti 2000-luvun alun tasoa suuremmat.

Tarkastelujaksolla 5–25-vuotiaiden ikäryhmä supistui viisi prosenttia. Koulutuspalvelujen vaisu kehitys on pääosin seurausta oppilasmäärien supistumisesta, mutta hallituksen vuosina 2017–2018 toimeenpanemilla koulutusleikkauksilla on siihen oma osuutensa.

Lähde: Tilastokeskus, kansantalouden tilinpito.

Kulutusmenot v. 2018 (mrd. eur)

Esi- ja ala-aste	2,5
Ylä- ja keskiaste	4,2
Korkeakoulut	2,8
Yhteensä	9,5

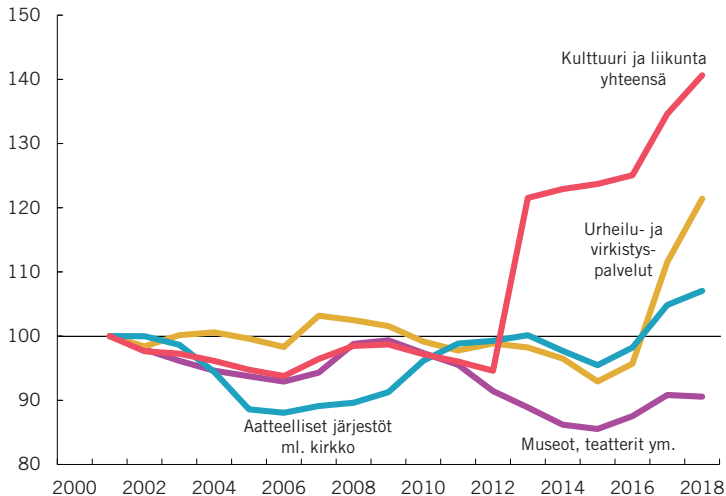
Kulttuuri- ja liikuntapalvelujen kulutusmenot 2001–2018 (indeksi, 2001=100)

Julkisten kulttuuri- ja liikuntapalvelujen menojen määrä kasvoi tarkastelujaksolla 40 prosenttia. Ilman Yleisradion vaikutusta ajanjakson reaalin kasvu jää mitättömäksi.

Yleisradion siirto valtiosektoriin ja korvamerkityn verorahoituksen piiriin oli medialtalolle kannattavaa, sillä vuodesta 2001 lukien sen toimintamenot kasvoivat reaalisesti 5,5 prosentin vuosivauhtia.

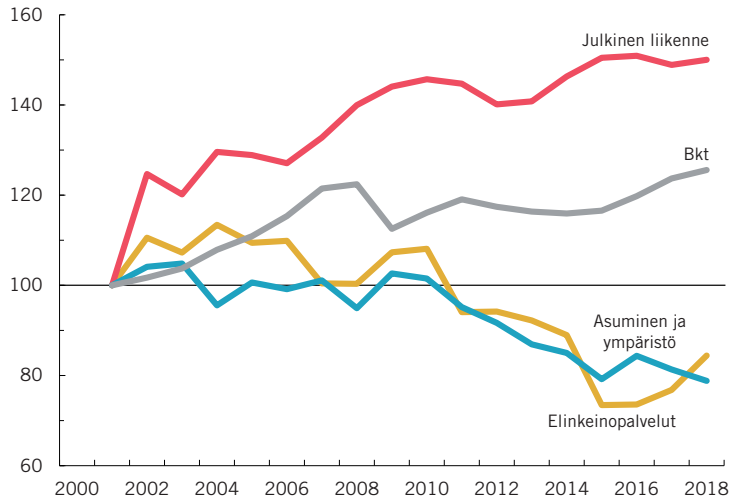
Lähde: Tilastokeskus, kansantalouden tilinpito.

Kulutusmenot v. 2018	(mrd. eur)
Museot, teatterit, ym.	0,6
Aatteelliset järjestöt (ml. kirkko)	0,2
Urheilu- ja virkistyspalvelut	0,7
Yleisradio	0,5
Yhteensä	2,1

Infrastruktuurin ja elinkeinopalvelujen kulutusmenot 2001–2018 (indeksi, 2001=100)

Julkisen liikenteen ylläpitomenot kiintein hinnoin (mm. väylien ja liikennettä palvelevien rakennusten hoitomenot) kasvoivat tarkastelujaksolla peräti 50 prosenttia.

Elinkeinoelämän tukitoimintojen käyttömenot supistuivat 15 prosenttia ja ympäristönsuojelun ja asumisen toimintamenot putosivat 20 prosenttia.

Lähde: Tilastokeskus, kansantalouden tilinpito.

Kulutusmenot v. 2018	(mrd. eur)
Julkinen liikenne	3,4
Elinkeinopalvelut	1,3
Asuminen ja ympäristö	0,5
Yhteensä	5,2

JULKISET TULONSIIRROT

Julkiset tulonsiirrot Suomessa olivat 46 miljardia euroa vuonna 2018, mikä vastaa viidennestä bruttokansantuotteesta. Nämä luvut eivät sisällä elinkeinotukia (ks. s. 24).

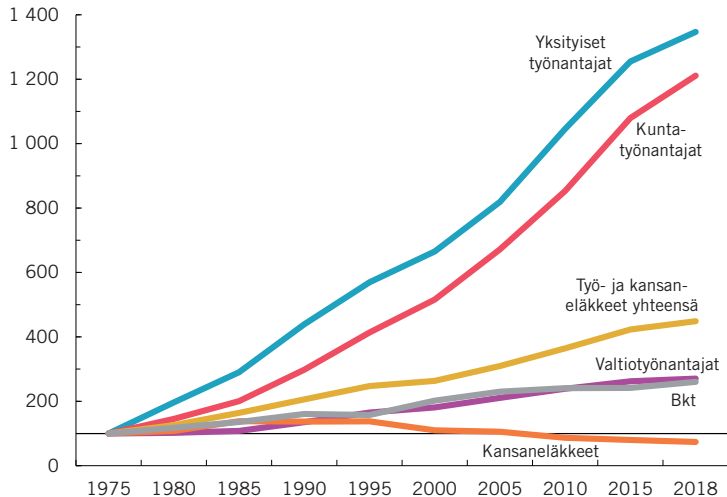
Merkittävä osa tulonsiirroista edustaa sosiaalivakuutusta, jossa kyse on myös tulojen jakamisesta yli yksilöiden elinkaaren (eläkkeet) tai elämänvaiheiden (työttömyysturva sekä vanhempain- ja sairauspäivärahat). Tulonsiirtojen ylivoimaisesti suurin erä ovat eläkkeet, jotka kattavat kaksi kolmannesta kaikista tulonsiirroista, eli noin 30 miljardia euroa.

Toinen julkisten tulonsiirtojen pääryhmä koostuu sosiaaliavustuksista, kuten toimeentulo-, asumis- ja opintotutuista, joiden tehtävä on erityisesti köyhyyden lieventäminen. Lapsilisän ajatuksena on ollut myös luoda kannustin syntyvyyden lisäämiselle.

Tulonsiirrot ylläpitävät saajiensa toimintakykyä, mutta niillä on myös passivoivia vaikutuksia, jotka alentavat työllisyysastetta ja heikentävät julkisten menojen rahoituksen pohjaa.

Erityinen haaste liittyy eläkkeiden rahoittamiseen. Työeläkejärjestelmä on osittain rahastoiva, mutta pääasiassa eläkkeet kustannetaan suoraan työssäkäyvien palkoista perittävistä veronluonteisista työeläkemaksuista. Työikäisten ikäluokkien pieneneminen luo jo entuudestaan korkeisiin eläkemaksuihin nousupaineita.

Eläkemenot eläkelajeittain 1975–2018 (indeksi, 1975=100)

Työ-, työkyvyttömyys-, työttömyys- ja perhe-eläkkeitä myönnettiin vuonna 2018 lähes 28 mrd. euroa, ja niiden määrä kasvoi tarkastelujaksolla 4,5-kertaiseksi. Eläkemenojen suhde bkt:hen nousi 5,5 prosenttiyksikköä 13 prosenttiin.

Vuonna 2018 työeläkevähenteisiä kansaneläkkeitä maksettiin 2,4 mrd. euroa, ja tarkastelujaksolla niiden määrä supistui 25 prosenttia.

Lähteet: ETK, KELA, Tilastokeskus, kansantalouden tilinpito.

Eläkemenot v. 2018 (mrd. eur)

Yksityiset työnantajat	17,6
Valtiotyönantajat	4,8
Kuntatyönantajat	5,4
Kansaneläkkeet	2,4
Yhteensä	30,2

Sairausvakuutuksen päivärahat 1975–2018 (indeksi, 1975=100)

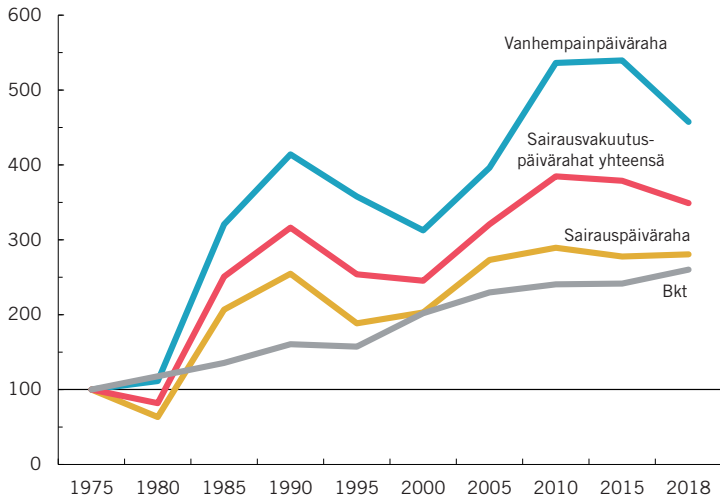
Sairausvakuutuksen päivärahojen määrä on kasvanut 3,5-kertaiseksi¹ vuodesta 1975. Sairauspäivärahan perusteina olivat yleisimmin liikuntaelinsairaudet ja mielenterveysongelmat.

Päivärahaetuus on ensisijainen alle vuoden kestäneen työkyvyttömyyden ajan. Vanhempainpäivärahojen määrä kasvoi tarkastelujaksolla 4,6-kertaiseksi.

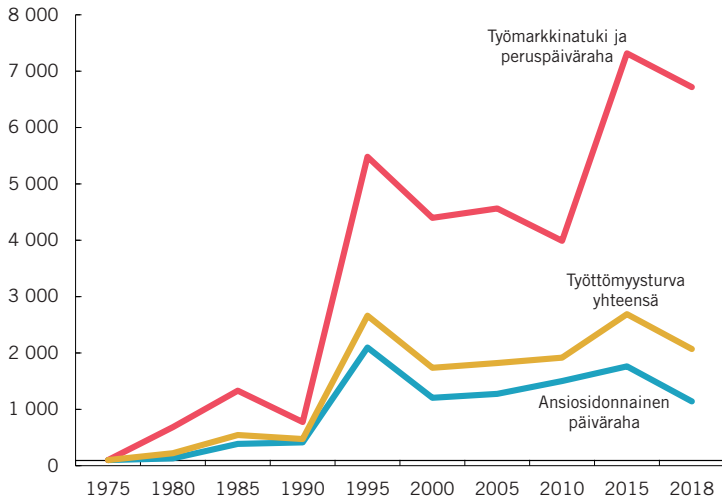
Lähde: Tilastokeskus, kansantalouden tilinpito.

¹ Päivärahat verollisiksi 1980-luvun alussa, kasvuvai-
kutus noin 20 % esitettyä pienempi (Lähde: KELAn
sairausvakuutustilasto).

Menot v. 2018	(mrd. eur)
Vanhempainpäiväraha	0,9
Sairauspäiväraha	0,9
Yhteensä	1,8

Työttömyysturvamenot 1975–2018 (indeksi, 1975=100)

Työttömyyden kustannukset ovat kasvaneet jyrkästi. Tarkastelujaksolla niiden suhde bkt:hen nousi peräti 1,4 prosenttiyksikköä 1,6 prosenttiin¹.

Perusturvaan laskettavat työttömyysmenot ovat kohonneet selvästi ansiosidonnaista turvaa voimakkaammin. Talouskriisin seurauksena työttömyys on pitkittynyt ja muodostunut rakenteelliseksi.

Lähde: Tilastokeskus, kansantalouden tilinpito.

¹ Päivärahat verollisiksi 1980-luvun alussa, kasvuvaihtus noin 20 % esitettyä pienempi (Lähde: KELAn sairausvakuutuslilasto).

Menot v. 2018	(mrd. eur)
Ansiosidonnainen turva	1,7
Perusturva	2,0
Yhteensä	3,7

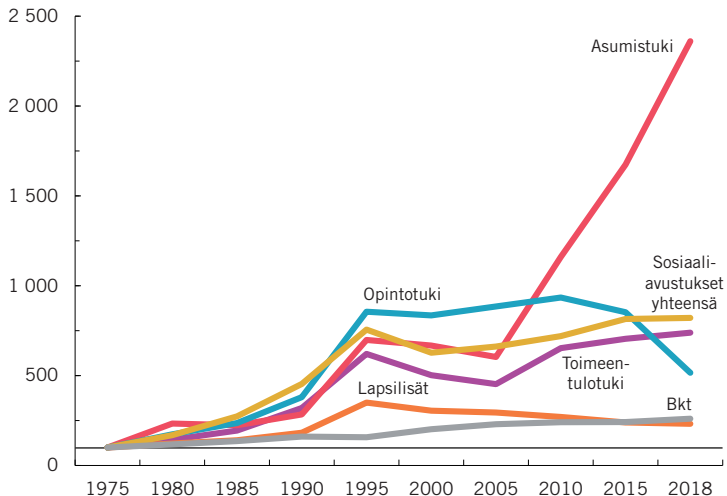
Muut perusturvamenot 1975–2018 (indeksi, 1975=100)

Vuonna 2018 sosiaaliavustusten kokonaismäärä ylitti yli kahdeksankertaisesti vuoden 1975 tason. Asumistukien määrä on kasvanut raketimaisesti ja toimeentulotukimenot seitsenkertaistuneet.

Opintotukimenojen pienentyminen ja asumistuen viime vuosien jyrkkä nousu johtuvat osin opiskelijoiden siirtymisestä yleisen asumistuen piiriin vuonna 2017.

Lähde: Tilastokeskus, kansantalouden tilinpito.

Menot v. 2018	(mrd. eur)
Lapsilisät	1,4
Toimeentulo- ja asumistuki	2,9
Opintotuki	0,5
Muut	2,7
Yhteensä	7,4

INVESTOINTIMENOT JA MUUT JULKISET MENOT

Julkiset investointimenot olivat vuonna 2018 noin 10 miljardia euroa, mikä edusti noin neljää prosenttia bruttokansantuotteesta. Kaikista investoinneista Suomessa julkisen sektorin osuus on noin 18 prosenttia.

Investoinnit muodostuvat pitkävaikutteisista menoista, eli esimerkiksi rakennusten ja rakennelmien sekä koneiden, kaluston, laitteiden ja teknologian hankinnoista. Tarkoituksenmukaiset julkiset investoinnit edistävät sekä julkisen että yksityisen sektorin toimintaedellytyksiä. Lisäksi niillä voidaan vaikuttaa kysynnän kasvuun matalasuhdanteissa.

Keskeisiä investointikohteita ovat peruspalveluiden, kuten terveydenhuollon ja koulutuksen sekä liikenteen infrastruktuurit ja esimerkiksi puolustusvoimien kalusto.

Kulutusmenojen, sosiaalisten tulonsiirtojen ja investointimenojen lisäksi julkisen sektorin varoja kuluu myös velanhoitoon, kehitysapuun ja EU-jäsenmaksuihin, maatalous- ja yritystukiin sekä järjestöille maksettaviin avustuksiin. Näiden kuluerien merkitys julkisen talouden kokonaisuudessa on melko vähäinen. Kukin niistä edustaa 1–2 prosenttia julkisista menoista.

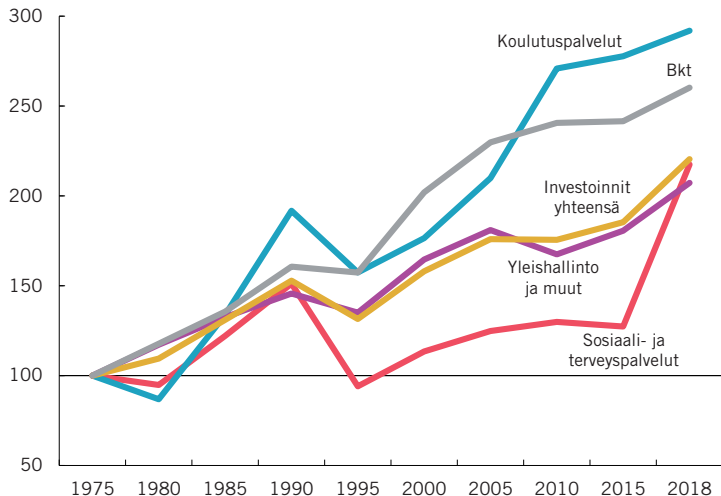
Julkiset investoinnit tehtävittäin 1975–2018 (indeksi, 1975=100)

Tarkastelujaksolla valtion merkitys investoijana väheni ja paikallishallinnon (kunnat ja kuntayhtymät) kasvoi.

Pitkävaikutteiset menot ovat kasvaneet ripeimmin koulutuksen toimialalla. Koulutustoimen sisällä etenkin paikallishallinto on panostanut runsaasti varoja oppilaitosten peruskorjauksiin ja uuden teknologian opetusvälineisiin. Aivan viime vuosina kuntasektori on lisännyt investointeja sairaalarakennuksiin.

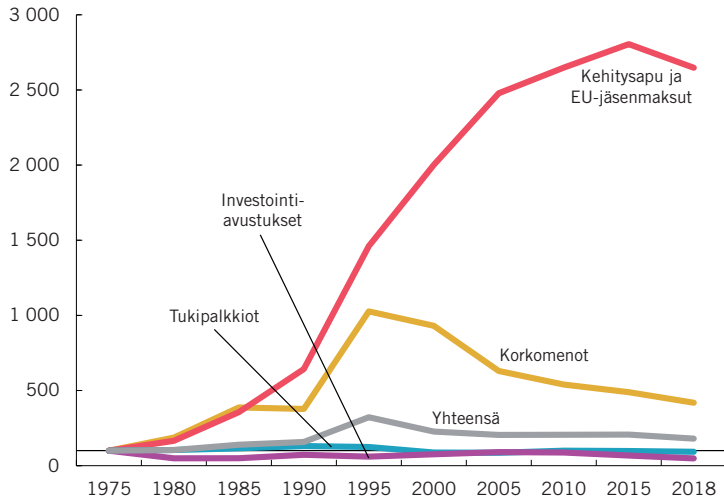
Lähde: Tilastokeskus, kansantalouden tilinpito.

Menot v. 2018	(mrd. eur)
Sosiaali- ja terveyspalvelut	1,6
Koulutuspalvelut	1,8
Yleishallinto ja muut	6,5
Yhteensä	9,8

Muut julkiset menot 1975–2018 (indeksi, 1975=100)

Julkisen velan kasvusta huolimatta korkomenot ovat viime vuosina supistuneet, koska korkotaso on alentunut. Muut ulkomaille maksetut tulonsiirrot käsittävät Suomen EU-jäsenmaksun ja kehitysapumenot.

Tukipalkkiot sisältävät tuotanto- ja tuotetuet mm. maataloudelle ja yritystoimintaan. Investointiavustukset sisältävät mm. EU:n Suomelle myöntämät tuet.

Lähde: Tilastokeskus, kansantalouden tilinpito.

Menot v. 2018	(mrd. eur)
Korkomenot	2,2
Kehitysapu ja EU-maksu	2,6
Tukipalkkiot	2,7
Investointiavustukset	0,3
Yhteensä	7,8

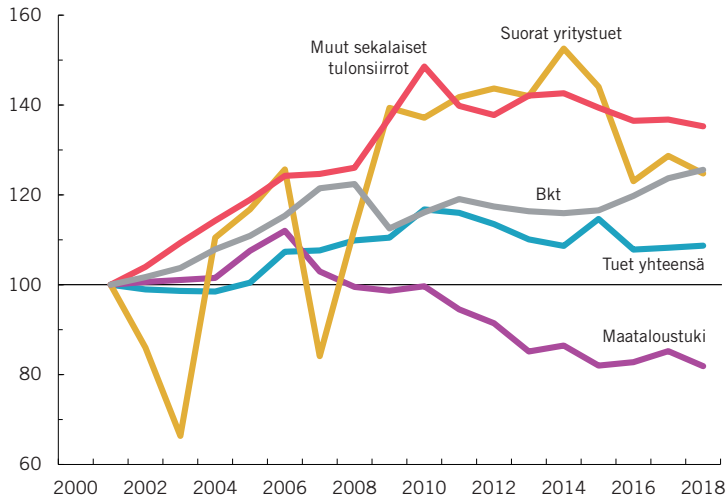
Julkinen tuki elinkeino- ja järjestötoimintaan 2001–2018 (indeksi, 2001=100)

Vuonna 2018 suoraa tuotanto- ja tuotetukea myönnettiin elinkeinonharjoittajille ja yrityksille 2,7 mrd. euroa. Maatalous- ja yritystukien lisäksi muut elinkeinotuet maksettiin joukkoliikenne- ja energiatukina.

Muut tulonsiirrot kattavat mm. järjestötoiminnan avustukset (mm. veikausvoittovarot) ja yksityiskoulujen valtionavut.

Lähde: Tilastokeskus, kansantalouden tilinpito.

Menot v. 2018	(mrd. eur)
Maataloustuki	1,6
Yritystuki	0,5
Muut elinkeinotuet	0,6
Muut tulonsiirrot	2,9
Yhteensä	5,6

JULKISYHTEISÖJEN TYÖLLISYYS

Julkisen sektorin palveluksessa oli vuonna 2018 yhteensä noin 632 000 työntekijää, eli noin joka neljäs työllinen Suomessa. Heistä 21 prosenttia työskenteli valtiolla, kaksi prosenttia sosiaaliturvarahastoissa.

Loput 77 prosenttia, 484 000 henkilöä, olivat paikallishallinnon, eli käytännössä kuntien ja kuntayhtymien palkkalistoilla. Luvussa eivät ole mukana kuntasektorin määräysvallassa olevissa yhtiöissä työskentelevät. Heitä on noin 52 000, sillä kunta-alan työeläkejärjestelmän piirissä oli vuoden lopussa 536 000 työllistä.

Lisäksi julkisen sektorin toiminta työllistää suomalaisia myös yksityisille yrityksille ja kolmannen sektorin järjestöille ulkoistamassaan palvelutuotannossa.

Viimeisten 50 vuoden aikana työllisyyden kasvu on ohjautunut pääosin julkiselle sektorille. Tämä kehitys oli voimakkaimmillaan 1970- ja 1980-luvuilla. Viime vuosikymmeninä erityisesti kuntasektorin työllisyys on jatkanut kasvuaan.

Kansantaloudelle julkisen sektorin työllisyyden kasvu aiheuttaa tehokkuustappioita, mikäli sen rahoittaminen edellyttää verotuksen kiristämistä. Lisäksi julkisen sektorin tuottavuuskehitys on markkinamekanismien puuttuessa yksityistä sektoria hitaampaa.

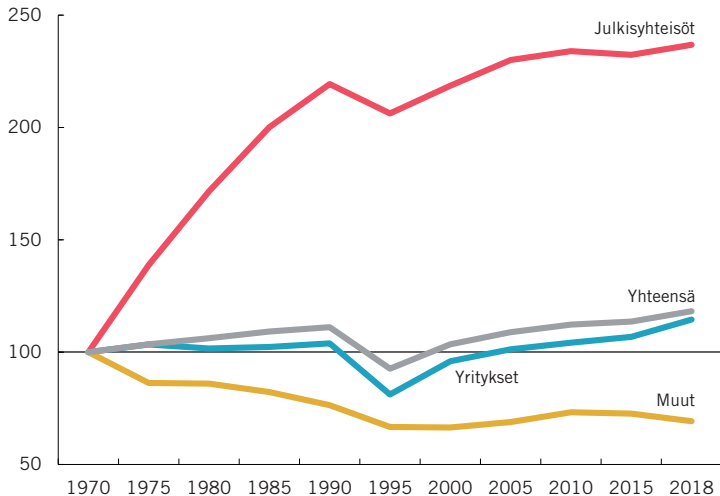
Kansantalouden työllisyys sektoreittain 1970–2018 (indeksi, 1970=100)

Vuonna 1970 yrityksissä työskenteli viisi työntekijää jokaista julkisen sektorin palveluksessa olevaa kohti, mutta nyt suhdeluku on 2,6.

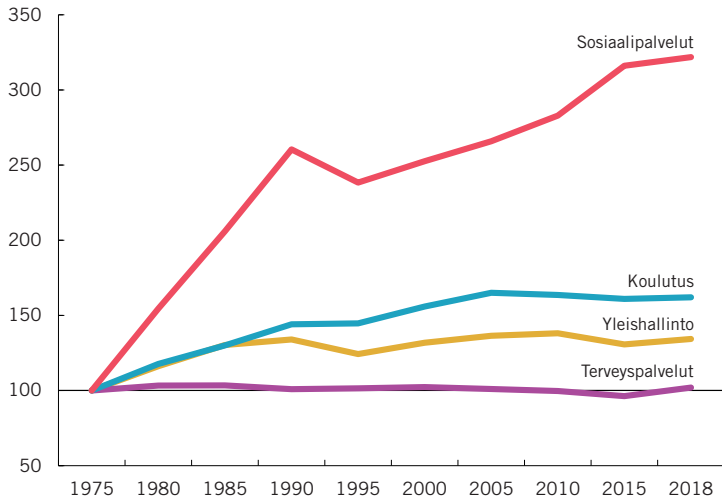
Työvoiman määrä on julkisyhteisöissä kasvanut 140 prosenttia ja yrityksissä vaatimattomat 15 prosenttia. Muihin työnantajiin luetaan kotitaloudet, yhdistykset ja säätiöt, rahoitus- ja vakuutuslaitokset sekä asuntoyhteisöt.

Lähde: Tilastokeskus, kansantalouden tilinpito.

Työllisiä v. 2018	(hlöä)
Yritykset	1 620 900
Julkisyhteisöt	631 800
Muut	373 400
Työlliset yhteensä	2 626 100

Julkisyhteisöjen työllisyys tehtävittäin 1975–2018 (indeksi, 1975=100)

Julkisten sosiaali-, terveys- ja koulutuspalveluiden työllisyys on 2,1-kertaistunut vuodesta 1975. Ripeintä työllisyyden kasvu on ollut sosiaalipalveluissa, joissa henkilöstömäärä on yli kolminkertaistunut.

Myös yleishallinnon työpaikat ovat lisääntyneet. Yleishallinnon työvoimaan on laskettu mukaan julkisten liikelaitosten henkilöstö (54 000 henkilöä).

Lähde: Tilastokeskus, kansantalouden tilinpito.

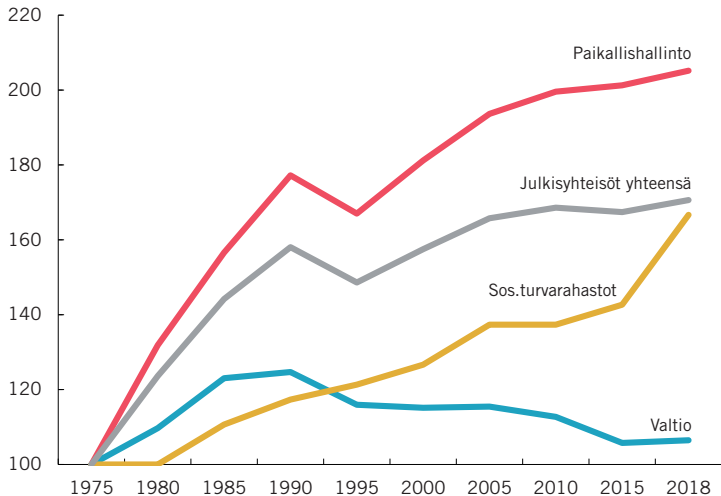
Työllisiä v. 2018	(hlöä)
Yleishallinto	221 600
Terveyspalvelut	139 900
Koulutus	134 500
Sosiaalipalvelut	135 800

Julkisyhteisöjen työllisyys hallintotasoittain 1975–2018 (indeksi, 1975=100)

Paikallishallinnossa henkilöstömäärä on kaksinkertaistunut vuodesta 1975. Paikallishallintoon kuuluvat kunnat, kuntayhtymät sekä alue- ja maakuntahallinto.

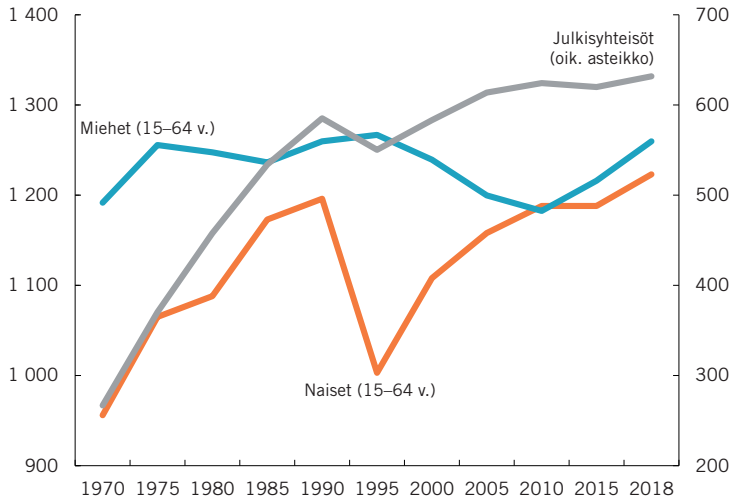
Valtion henkilöstömäärä väheni etenkin 1990-luvulla, kun esimerkiksi Posti- ja telelaitos sekä Valtionrautatiet yhtiöitettiin.

Lähde: Tilastokeskus, kansantalouden tilinpito.

Työllisiä v. 2018	(hlöä)
Paikallishallinto	484 400
Valtio	134 900
Sosiaaliturvarahastot	12 500
Julkisyhteisöt yhteensä	631 800

Työlliset sukupuolen mukaan ja julkisyhteisöissä 1970–2018 (1 000 henkilöä)

Julkisten peruspalvelujen voimakas laajeneminen 1970–1990 lisäsi etenkin paikallishallinnon työn kysyntää. Samalla naisille tarjoutui paremmat mahdollisuudet siirtyä kotityöstä palkkatyöhön.

Julkisyhteisöjen työllisyys kasvoi vuosina 1970–1990 lähes tasatahtia naisten työhön osallistumisen kanssa. Vuonna 2018 kuntien työvoimasta noin 80 prosenttia oli naisia.

Lähde: Tilastokeskus, työvoimatutkimus.

Työllisyyden muutos

1970–2018	(hlöä)
Julkisyhteisöt	365 000
Naiset	267 000
Miehet	68 100

HYVINVOINNIN INDIKAATTOREITA

Julkisen sektorin tehtävänä on huolehtia yhteiskunnan ja talouden vakaasta kehityksestä, jakaa tuloja uudelleen sekä kohdentaa voimavaroja niille yhteiskunnan osa-alueille, joissa markkinat eivät johtaisi hyvinvoinnin kannalta parhaisiin lopputulemiin. Bruttokansantuotteen kehityksen ohella julkisen sektorin suoriutumista voidaan tarkastella muistakin näkökulmista.

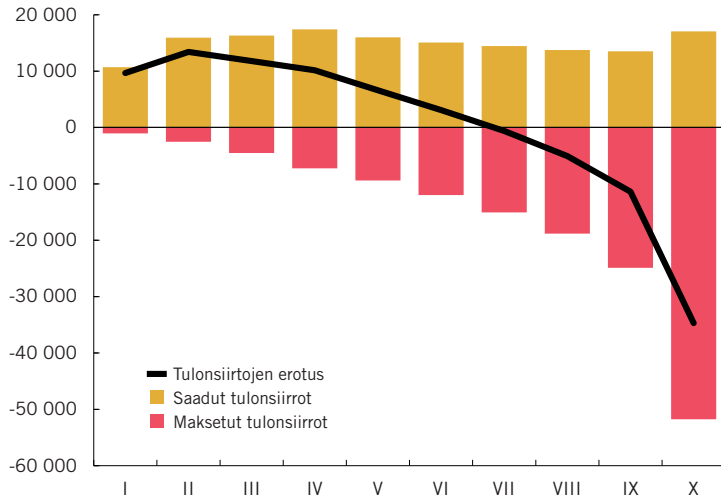
Esimerkiksi uudelleenjaon tavoitteena ei ole pelkästään tasata tuloeroja, vaan myös vähentää yksilöiden lähtökohtien eriarvoisuutta, tukea toimintakykyä ja laajan julkisen sektorin edellyttämää korkeaa työllisyyttä.

Suomessa tuloerot ovat pienet sekä absoluuttisesti että suhteellisesti mitattuna. Pienituloisen väestön osuus on 12 prosenttia. Osuus on merkittävästi alle EU-keskiarvon ja selvästi pienempi kuin esimerkiksi Ruotsissa, jossa puolestaan työllisyysaste on Suomea korkeampi.

Julkinen sektori pyrkii kehittämään yhteiskuntaa sääntelyllä, mutta samalla sääntely voi kaventaa yksityisen sektorin toimintamahdollisuuksia. Valtiovallan antamien säädösten määrä on kasvanut merkittävästi vuosikymmenien kuluessa. Ympäristönsuojelussa julkinen sääntely ja yksityisen sektorin toimet ovat viime vuosina kulkeneet samaan suuntaan. Suomessa esimerkiksi kasvihuonekaasujen päästöt ovat vähentyneet noin kolmanneksella kymmenessä vuodessa.

Kotitalouksien tulonsiirrot tuloluokittain 2018 (euroa/kotitalous)

Vuonna 2018 kahteen ylimpään tuloluokkaan kuuluvat kotitaloudet maksoivat 52 prosenttia kaikista kotitalouksien välittömistä veroista ja sosiaaliturvamaksuista.

Nettotulonsiirrot kuvaavat tulojen uudelleenjaon voimakkuutta. Ne kasvavat, jos mukaan lasketaan saatujen hyvinvointipalvelujen arvo.

Pienituloisille maksetut tulonsiirrot muodostuvat lähinnä toimeentulon perusturvasta. Suurituloiset voivat saada tulonsiirtoina lapsilisiä sekä ansiosidonnaista työttömyysturvaa ja sairauspäivärahaa.

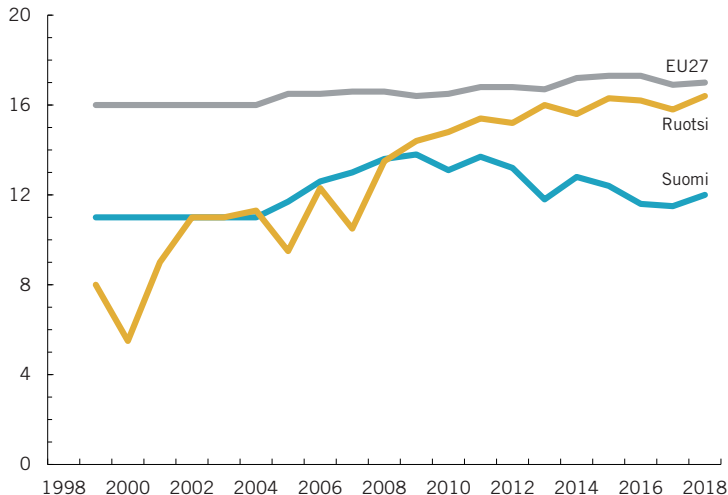
Lähde: Tilastokeskus, tulot ja kulutus.

Pienituloinen väestö Suomessa, Ruotsissa ja EU:ssa 1999–2018 (prosenttia kotitalouksista)

Suomessa kotitalouksista oli pienituloisia noin 12 prosenttia vuonna 2018.

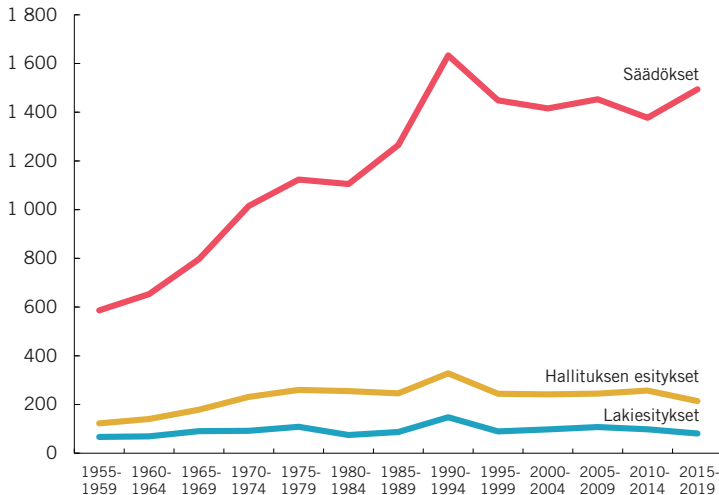
Kotitalous katsotaan pienituloiseksi, kun sen käytettävissä olevat tulot ovat vähemmän kuin 60 prosenttia mediaanituloista. Yhden hengen taloudessa tulo raja oli 1 250 euroa kuukaudessa vuonna 2018.

Lähde: Eurostat.

Pienituloisuusaste v. 2018	(%)
Suomi	12,0
Ruotsi	16,4
EU27	17,0

Valtiovallan antamien säädösten määrä 1955–2019 (kpl)

Valtiovallan säätämiä lakeja alempiasteisten säädösten määrän kehitys kuvastaa julkisen vallan halua puuttua yritysten ja kansalaisten toimintaan.

Vuosina 1955–2019 julkinen valta on laatinut 76 800 säädöstä, mikä tekee Suomesta tiettävästi Euroopan sääteilyintensiivisimmän maan.

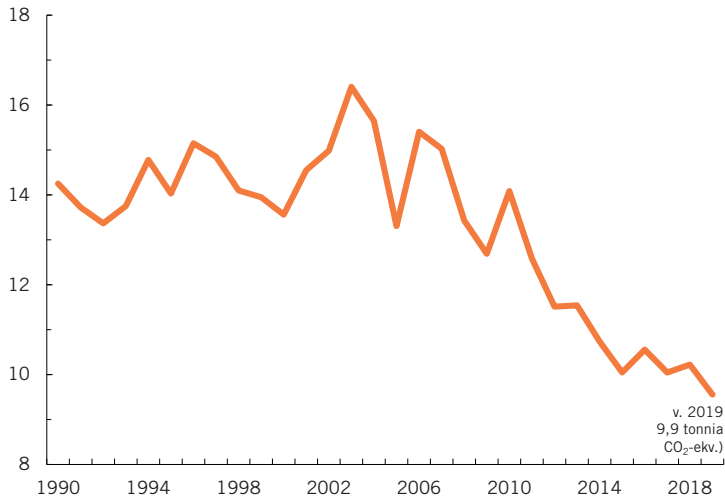
Lähde: Finlex lakikokoelma.

Suomen kasvihuonekaasupäästöt asukasta kohti 1990–2019 (tonnia CO₂-ekv.)

Kasvihuonekaasupäästöjen määrä väheni viime vuosikymmenellä 32 prosenttia. Laskuun vaikuttivat metsien kasvu (hiilinielu) ja fossiilipohjaisen primäärienergian käytön supistuminen ja uusiutuvien energialähteiden kasvu.

Tuotannonaloittain tarkasteltuna vuoden 2019 kokonaispäästöistä 74 prosenttia oli peräisin energia-sektorilta. Teollisuuden osuus oli 10 prosenttia ja muiden toimialojen 16 prosenttia.

Lähde: Tilastokeskus, kasvihuonekaasut.

KANSAINVÄLISTÄ VERTAILUA

Vuoden 2008 finanssikriisin jälkeisenä aikana Suomen talous on kehittynyt heikosti, ja julkisen sektorin koko suhteessa talouteen on kasvanut. Vuonna 2018 julkiset menot olivat 53,4 prosenttia bruttokansantuotteesta, kun vastaava luku Ruotsissa oli 49,8 prosenttia. Vielä ennen finanssikriisiä osuudet olivat osapuilleen käänteiset.

Suomi on myös velkaantunut paljon Ruotsia raskaammin. Vuonna 2018 julkisen velan suhde bruttokansantuotteeseen oli Suomessa 59,6 prosenttia, Ruotsissa 38,8 prosenttia.

Kyse ei ole siitä, että Ruotsissa julkista sektoria olisi ajettu alas. Ruotsissa sekä julkisen kulutuksen että investointien osuudet bruttokansantuotteesta ovat Suomea korkeammat. Sitä vastoin tulonsiirtojen osuus on Suomessa selvästi Ruotsia korkeampi, mikä kieli maiden välisestä erosta työllisyysasteessa sekä Suomen Ruotsia heikommasta demografiasta.

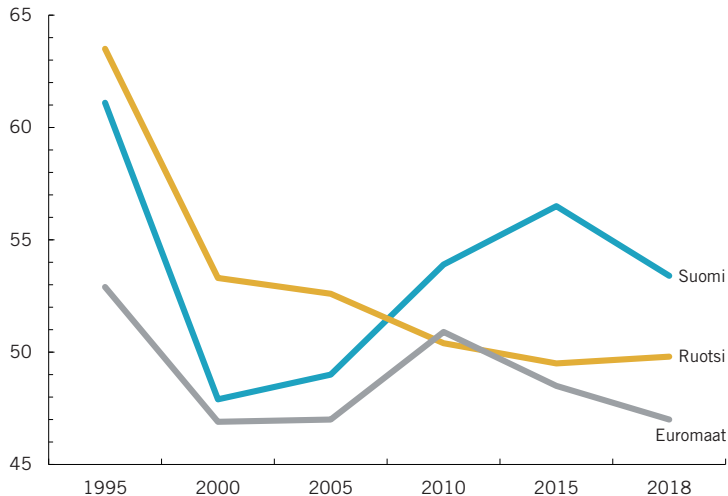
Kansainvälisessä vertailussa kummankin maan kansalaisten hyvinvointi on ensiluokkaista. Molemmat menestyvät hyvin YK:n inhimillisen kehityksen indeksissä, joka huomioi elintason lisäksi myös koulutustason ja elinajanodotteen. Kansalaiset ovat myös laajalti tyytyväisiä omaan elämäänsä. Pohjoismaisessa vertailussa Suomella on kuitenkin edessään olennaisesti naapureitaan suuremmat vaikeudet rahoittaa julkista sektoriin.

Julkiset menot Suomessa, Ruotsissa ja EU:ssa 1995–2018 (prosenttia bkt:sta)

Suomen julkisten menojen suhde bruttokansantuotteeseen nousi finanssi- ja eurokriisin vuosina enemmän kuin muissa EU-maissa.

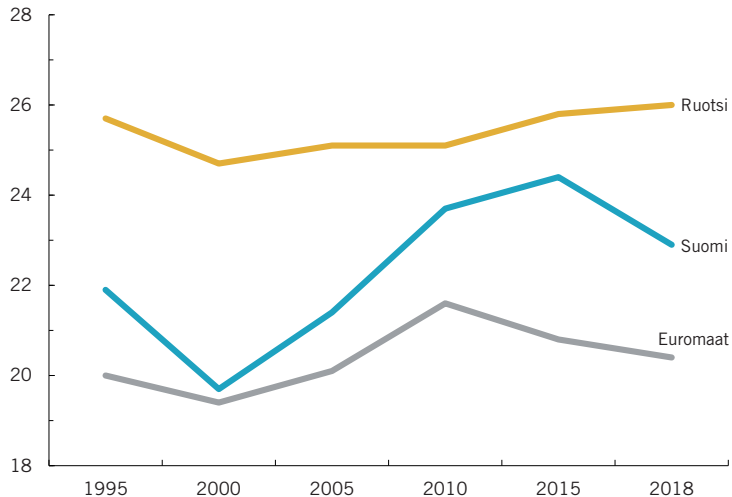
Suomen hallitusten mittavista julkisten menojen sopeutustoimista huolimatta julkisten menojen bkt-suhde vuonna 2018 oli 53,4 prosenttia ja EU27-alueen maiden korkein. Ruotsissa luku oli 49,8 prosenttia ja euro-maissa keskimäärin 47 prosenttia.

Lähde: Eurostat.

Julkiset menot/bkt v. 2018	(%)
Suomi	53,4
Ruotsi	49,8
Euromaat	47,0

Julkiset kulutusmenot Suomessa, Ruotsissa ja EU:ssa 1995–2018 (prosenttia bkt:sta)

Julkisen kulutuksen bkt-suhde oli 23 prosenttia, mikä EU-maiden vertailussa on toiseksi korkein luku.

Vuosina 2008–2018 Suomen julkisen kulutuksen bkt-suhde kasvoi 1,2 prosenttiyksikköä, mikä on toiseksi eniten EU-maiden joukossa.

Julkiset kulutusmenot ovat julkis-yhteisöjen tuottamia ja valtaosin kotitalouksille suunnattuja palveluja (ks. tarkemmin ss. 8–15).

Lähde: Eurostat.

Kulutusmenot/bkt v. 2018	(%)
Suomi	22,9
Ruotsi	26,0
Euromaat	20,4

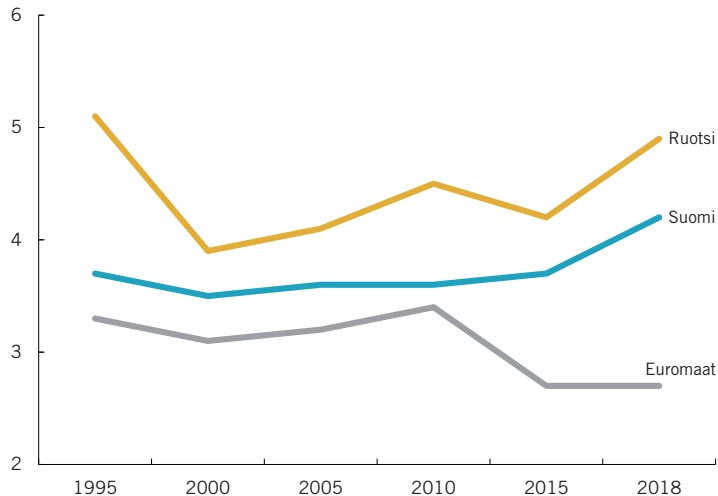
Julkiset investointimenot Suomessa, Ruotsissa ja EU:ssa 1995–2018 (prosenttia bkt:sta)

Ruotsi on viime vuosina panostanut julkisiin investointeihin selvästi enemmän kuin Suomi ja muut EU-maat.

Julkisia investointeja ovat valtion, kuntien ja sosiaaliturvarahastojen ostamat pääomahyödykkeet. Ne jakautuvat aineettomiin (t&k-pa-nokset) ja aineellisiin kuten koneet, rakennukset ja väylät.

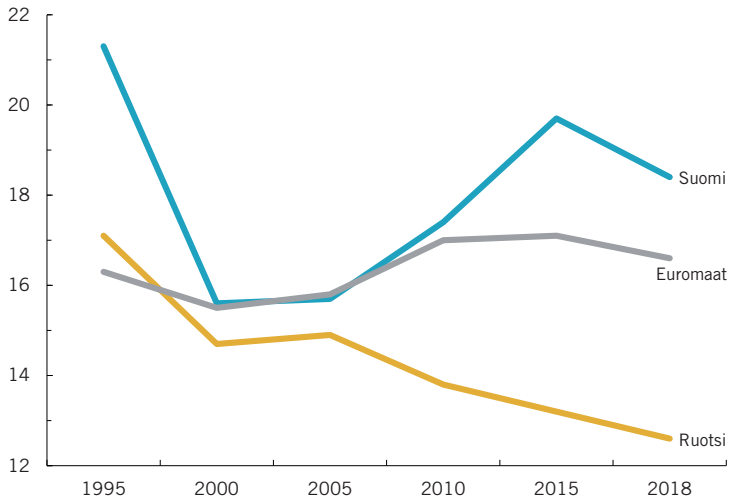
Lähde: Eurostat.

Investointimenot/bkt v. 2018	(%)
Suomi	4,2
Ruotsi	4,9
Euromaat	2,7

Julkiset tulonsiirrot Suomessa, Ruotsissa ja EU:ssa 1995–2018 (prosenttia bkt:sta)

Vuosina 2008–2018 Suomen tulosiirtojen bkt-suhde nousi 3,8 prosenttiyksikköä, eniten EU-maista.

Tulonsiirrot ovat valtaosin kotitalouksille suunnattuja rahamääräisiä etuuksia ja avustuksia (sosiaaliset tulonsiirrot). Laaja tulonsiirtokäsite sisältää myös ulkomaille sekä kotimaahan maksetut avustukset ja jäsenmaksut.

Lähde: Eurostat.

Sos. tulonsiirrot/bkt v. 2018	(%)
Suomi	18,4
Ruotsi	12,6
Euromaat	18,6

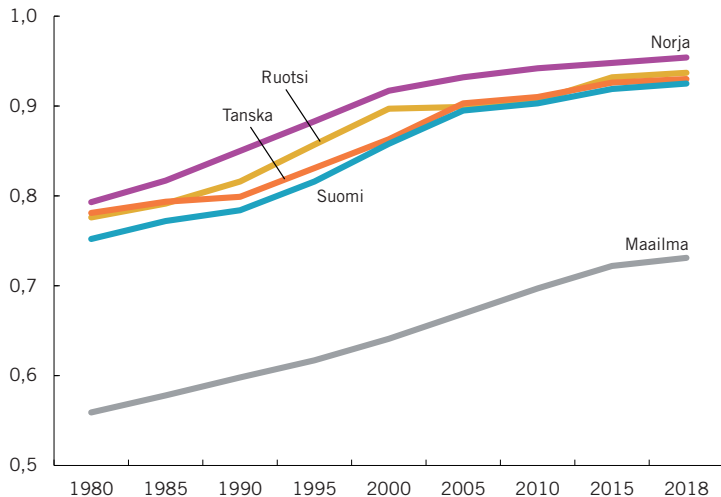
Inhimillisen kehityksen vertailu Pohjoismaissa ja OECD-maissa 1980–2018

Inhimillisen kehityksen indeksi HDI pyrkii kuvaamaan sitä, kuinka hyvän elämänlaadun maa voi asukkaalleen tarjota. Indeksissä on kolme ulottuvuutta: ostovoimakorjattu bruttokansantulo, odotettavissa oleva elinikä ja koulutuksen keskimääräinen kesto sekä odotettavissa olevan koulutusajan kesto.

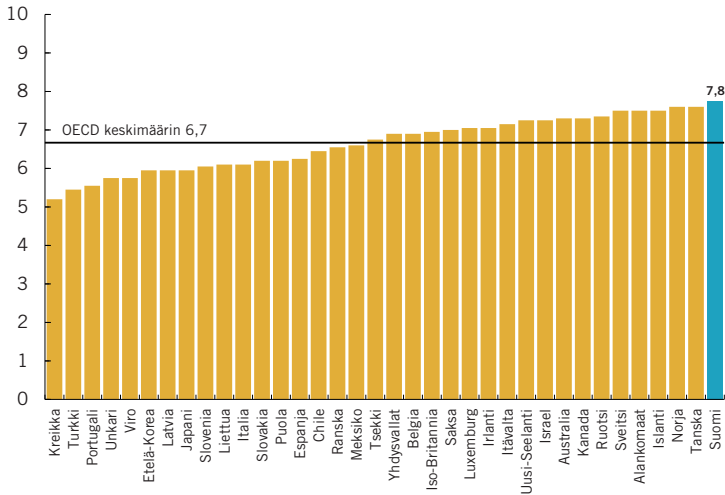
Lähde: YK, Human Development Index (HDI).

Sijoitus HDI-vertailussa v. 2018

Norja	1
Ruotsi	8
Tanska	11
Suomi	12

Tyytyväisyys omaan elämään OECD-maissa 2018 (asteikolla 0–10)

Suomalaiset ovat kyselyn mukaan OECD-maiden tyytyväisin kansa. Kouluarvosanalla mitattuna suomalaiset arvioivat tyytyväisyytensä olevan 7,4. OECD-maissa kansalaisten itsearviointi antoi tulokseksi 6,7.

Vähiten elämänsä tyytyväiset löytyivät talouskriisin runtelemasta Kreikasta.

Lähteet: OECD, Society at a Glance 2019.

LIITTEET

Julkisyhteisöjen menot tehtävittäin 2018

	mrd. euroa	%:a kokonais- menoista		mrd. euroa	%:a kokonais- menoista
Sosiaaliset tulonsiirrot			Muut siirtomenot ja tukipalkkiot		
– työeläke	27,9	22,4	– korkomenot	2,2	1,7
– kansaneläke	2,4	1,9	– kehitysapu ja EU-jäsenmaksut	2,6	2,1
– työttömyysturva	3,6	2,9	– investointiavustukset	0,3	0,2
– sairausvakuutus	1,8	1,4	– tukipalkkiot	2,7	2,2
– sosiaaliavustukset	7,4	5,9	– muut sekalaiset tulonsiirrot ²	2,9	2,4
			– pääomasiirrot	0,1	0,1
Kulutusmenot			Muut menot		
– sosiaali- ja terveyspalvelut	24,6	19,8	– markkinatuotannon kustannukset ³	7,4	5,9
– koulutuspalvelut	9,5	7,6			
– yleishallinto ja muut palvelut	19,2	15,4			
Investointimenot			Julkisyhteisöjen menot yhteensä	124,4	
– sosiaali- ja terveyspalvelut	1,6	1,2	Julkisyhteisöjen nettomenot	117,0	
– koulutuspalvelut	1,8	1,4			
– yleishallinto ja muut ¹	6,5	5,2			

¹ Erä 'muut' sisältävät asumisen, ympäristöhuollon ja virkistys- sekä liikuntapalvelujen menot.

² Sisältää mm. yksityisen opetuksen valtionavut, yritysten sava-korvaukset ja Veikkauksen tuet kansalaisjärjestöille.

³ Sisältää julkisyhteisöjen markkinatuotantoa ja perittyjä asiakasmaksuja vastaavat kustannukset.

Julkisten menojen virstanpylväät 1930–2019

Vuodet 1930–1949

1937	Kansaneläkelaki (kaikille minimieläke, tilipohjainen säästövakuutus)
1937	Äitiysavustuslaki (äitiyspakkaus)
1940-luku	Työtaturmavakuutus kaikille palkansaajille
1944	Laki äitiys- ja lastenneuvoloista
1946	Invalidihuoltolaki
1948	Sotilasvammalaki
1948	Lapsilisä
1949	Äitiysavustus kaikille synnyttäjille

Vuodet 1950–1969

1957	Uusi kansaneläkelaki (KEL) tuli voimaan (tasaeläke, pakollinen vakuutusmaksu)
1962	Työeläkelait (TEL ja LEL)
1964	Sairausvakuutuslaki (ansiosidonnainen, vähimmäisetuus kaikille)
1964	Äitiyspäiväraha (vanhempainpäiväraha)
1965	Kaikki keskussairaalat kuntien alaisuuteen
1968	Laki koulujärjestelmän perusteista (peruskoulu)
1968	Vaasan korkeakoulu
1969	Valtion takaama opintolaina
1969	Yleinen perhe-eläkelaki
1969	Lappeenrannan ja Joensuun korkeakoulut

Julkisten menojen virstanpylväät 1930–2019

Vuodet 1970–1979

1971	Työttömyyseläke
1972	Kansanterveyslaki (kunnalliset terveyskeskukset)
1972	Laki työterveydenhuollosta
1972	Asumistuki lapsiperheille
1972	Opiskelijan opintoraha
1972	Kuopion korkeakoulu
1973	Kunnallinen lasten päivähoito
1977	Elatustuki
1977	Opiskelijan asumislisä
1978	Kehitysvammaisten erityishuolto
1979	Lapin korkeakoulu

Vuodet 1980–1999

1982	Isyysraha (vanhempainpäiväraha)
1982–1985	Sosiaaliavustukset verollisiksi (avustusta tasoa korotettiin 25 prosenttia)
1984	Kotihoidontuki (vammaiset, vanhukset, sairaat)
1985	Lasten kotihoidon tuki
1987	Vammaispalvelulaki (vammaistuki)
1993	Uusi valtionosuusjärjestelmä (kunnille vapaus kohdentaa valtionosuus)
1993	Omaishoidon tuki (vanhusten jne. kotihoidontuki lakisääteiseksi)
1993	Työmarkkinatuki (työmarkkinoille tulijat tukeen oikeutettuja)

Julkisten menojen virstanpylväät 1930–2019

- 1993–1997 Työttömyysturvan saannin kiristäminen (päivärahalle 500 päivän enimmäiskesto, työssäoloheitoa pidennettiin, lisäpäivärahan alaikäraja nostettiin jne.)
- 1996 Kansaneläke työeläkevähenteiseksi
- 1996 Eläkeuudistus (eläkepalkka 10 v. ansioista, taitettu työeläkeindeksi)

Vuodet 2000–2019

- 2002 Adoptiotuki
- 2002 Pitkäaikaistyöttömän eläketuki
- 2002 Laki sosiaalisesta luotoksesta
- 2005 Eläkeuudistus (eläkepalkka lasketaan koko työuralta, elinaikakerroin voimaan vuodesta 2009 lukien)
- 2005 Hoitotakuu voimaan perusterveyden- ja erikoissairaanhoidossa
- 2008 Eläkkeensaajan asumistuki
- 2011 Takuueläke
- 2014 Opintolainahyvitys
- 2017 Työeläkelakiuudistus (alaikäraja nousi)
- 2017 Opiskelijat asumistuen piiriin
- 2019 Ulkomaalaislaki (oleskelulupa työnteon perusteella)

Lähteitä:

Heikki Niemelä ja Kari Salminen (2006). Suomalainen sosiaaliturva.
Kansaneläkelaitos (2017). Suomalaisen sosiaaliturvan historiaa.

Aineisto

Julkiset menot tehtävittäin vuosilta 1990–2018 on koottu Tilastokeskuksen kansantalouden tilinpidosta. Vuosien 1975–1990 luvut on kerätty Suomen tilastollisista vuosikirjoista. Vuodet 1960–1975 on koottu VATT:n Tutkimuksia no. 21 liitetaulukoiden tiedoista.

Eläkemenot vuosilta 1986–2018 on saatu Eläketurvakeskuksen tietokannasta ja vuosilta 1975–1986 on poimittu Kansaneläkelaitoksen tilastollisesta vuosikirjasta.

Työvoimaluvut vuosilta 1975–2018 on saatu kansantalouden tilinpidosta ja vuosilta 1970–1975 työvoimatutkimuksen aineistosta.

Historia-aikasarjat (vuodesta 1960 ja 1970 alkavat) on laskettu ketjuttamalla ne taaksepäin 1990 ja 1975 tasolta.

Kulutusmenot on deflatoitu julkisen kulutuksen hintaindeksillä ja investointimenot julkisten investointien hintaindeksillä. Tulonsiirrot ja tilkipalkkiot sekä muut julkiset menot on muutettu määrän kehitykseksi kuluttajahintaindeksillä.

Erityiskiitos Tilastokeskuksen Ohto Soininvaaralle tärkeistä tiedoista aikasarjojen kokoamisen kannalta.

Muita lähteitä

Apunen, M., Collander, K., Haavisto, I., Neimala, A., Svensson, M. ja Wiberg, M. (2012). Holhouksen alaiset – Seitsemän näkymää ylisääntelyn Suomeen, EVA Raportti, Taloustieto Oy, Helsinki.

Eurostat database.

Hjerpe, R. (1988). Suomen talous 1860–1985, Suomen Pankki, Helsinki.

OECD (2019). Society at a Glance 2019, Life satisfaction.

Sähköinen säädöskokoelma (2020). Finlex.

Tilastokeskus, tulot ja kulutus.

Tilastokeskus, kasvihuonekaasut.

VATT (1995). Julkisen sektorin laajuus ja kasvu OECD-maissa.

KUINKA PALJON käytämme resursseja hyvinvointivaltion ylläpitoon? Ja miten panostukset yhteiseen hyvään ovat muuttuneet vuosikymmenien aikana?

Tämä EVA Fakta hahmottaa hyvinvointivaltiota sen keskeisillä tunnusluvuilla vuodesta 1960. Aikasarjat on koonnut Hannu Kaseva. Menojen kirja on päivitetty versio Hyvinvointivaltio numeroina -julkaisusta.

ISBN 978-951-628-734-1